
Richard Bernstein

Egy gyönyörű és mélységesen
megosztott ország: Thaiföld

Sokáig úgy gondolták – legalábbis az amerikaiak –, hogy Délkelet-Ázsiában Thaiföld a jövő egyik nagy reménysége. A viszonylag jómódú ország a világ második legnagyobb rizsexportőre, és a számítógépes merevlemez exportja terén is a dobogó első helyén áll. Gazdasági fejlődése nem annyira gyors ugyan, mint a közeli Kínáé, de így is lenyűgöző: elérte akár az évi 7%-ot is. Az etnikailag nagyrészt homogén, túlnyomórészt buddhista országot egy köztiszteletben álló és rendkívül régóta trónon levő király uralja. Thaiföld gyönyörű ország, zöldellő hegyekkel, csodálatos tengerparttal és termékeny (bár az áradások által veszélyeztetett), hordalékos síkságokkal.

Az elmúlt nyolc évben azonban rendkívül súlyos politikai válság sújtotta Thaiföldet, amelyben két megalkuvást nem ismerő tömegmozgalom, a „vörösingések” és a „sárgaingesek” álltak szemben egymással. Több mint százan haltak meg a zavargások és demonstrációk közben, és sok volt a sérült is. Az említett időszakban négy választott kormányt távolítottak el a hatalomból, kettőt közülük katonai puccsal. A két puccsból a másodikra 2014. május 22-én került sor, amikor a hadsereg főparancsnoka, Prajuth Csan-ocsa tábornok több hónapos zűrzavar után átvette az ország irányítását.

A jelentések szerint 2013 novembere és az államcsíny időpontja között huszonnyolc ember vesztette életét a zavargásokban, és a szembenálló felek már a fegyveres harcra készültek. Thaiföldön sokan úgy érzik, hogy a puccs indokolatlan volt, hogy más módon is helyre lehetett volna állítani a rendet. Mások azonban üdvözölték a katonai

hatalomátvételt, és meg vannak győződve róla, hogy az ország polgárháborúba sodródott volna, ha Prajuth nem lépett volna közbe.

Mi vezethetett az Egyesült Államok talán legfontosabb délkelet-ázsiai szövetségésének számító Thaiföldön ilyen heves és makacs hatalmi harchoz? A megszokott magyarázat szerint egy új, nagyrészt jelenlegi vagy egykori rizstermelőkből álló vidéki többség alakult ki, és a bangkoki elit attól tartott, hogy kiszorul a hatalomból. Ez az elit elvesztett minden választást, amit Thaiföldön az elmúlt tizenhárom évben tartottak. Újra és újra vereséget szenvedett a szavazóhelyiségekben, de a rendőrség és a katonaság segítségével, illetve bírói beavatkozások révén mégis hatalmon tudott maradni. Az Alkotmánybíróság például azért fosztotta meg hivatalától az egyik, az elittel és támogatóival szembenálló miniszterelnököt, mert a szóban forgó kormányfő szerepet vállalt egy televíziós főzőshow-ban, ezzel megsértve azt a törvényt, ami tiltja, hogy vezető politikusok magáncégeknek dolgozzanak. A legutóbbi demokratikusan megválasztott vezető, akit kiszorítottak a hatalomból, Jingluk Sinavatra volt, Thakszin Sinavatra húga. Thakszin Sinavatra populista milliárdos, akit 2001-ben választottak miniszterelnökké. 2005-ben újraválasztották, 2006-ban azonban – annak ellenére, hogy támogatták a vörösingések – elűzték. Néhány héttel a legutóbbi államcsíny előtt Jinglukot eltávolították hivatalából a thaiföldi bíróságok, amelyek úgy hoztak döntést, hogy közben a sárgainges tüntetők ezrei – akik azt akarták, hogy teljesen szüntessék meg a demokratikus választások intézményét – megbénították a kormány napi működését.

Az új és a régi hatalom közötti konfrontáció központi alakja Thakszin Sinavatra, egy karizmatikus és dúsgazdag politikus-üzletember, akinek 2001-ben történt miniszterelnökké választását tekinthetjük a thaiföldi konfliktus első szakasza kezdetének.

Thakszin dinamikus személyiség volt, aki forradalmasította a thai politikát, és egy új többséget alakított ki az északon és északkeleten élő vidéki emberek körében. Megvolt rá az esélye, hogy úgy vonuljon be a thai történelembe, mint az az ember, aki egy új, virágzó és demokratikus korszakba vezetette az országot. De Thakszintól nem volt idegen az sem, hogy pozícióját személyes gazdagodására használja fel, és diktatórikus módszerek igénybe vételével is vádolták (például azzal, hogy rokonoikat és barátokat nevezett ki különböző kulcspozíciókba). Ez jó okot – avagy, ahogy sok hűséges támogatója mondja, egy gyenge lábakon álló ürügyet – szolgáltatott a riválisainak ahhoz, hogy a csőcselék segítségével megszabaduljanak tőle.

A thai politika másik fontos jellegzetessége a hadsereg általi beavatkozás szinte kitorolhetetlen hagyománya. A hadsereg egy erős és nagyon sokak által csodált intézmény az országban, amelynek története során sokszor volt feszült a kapcsolata a szomszédjaival. 1932 óta, amikor Thaiföld alkotmányos monarchiává vált, puccskísérletek tucatjaira került sor, és legalább tizenkettő sikeres volt közülük. Voltak olyan esetek is, amikor a hadsereg nem vette ugyan át közvetlenül a hatalmat, de a színpalok mögött arra használta a befolyását, hogy egy olyan polgári vezetőt válasszanak, aki majd a hadsereg akarátának megfelelően kormányoz. Ez történt legalább egyszer a jelenlegi válság közben is, amikor 2008-ban nyomást gyakoroltak néhány parlamenti képviselőre annak érdekében, hogy lépjenek át az egyik pártból a másikba, és így népszavazás nélkül is hivatalba léphessen a hadsereg által kijelölt új miniszterelnök.

Végül pedig ott van a thaiföldi monarchia és Bhumibol Aduljadsz király, aki már közel hetven éve ül a trónon, és egyfajta bódhiszattvának, a bölcsesség megtestesülésének, élő szentnek tekintik. Bhumibol királyt mindig szerény uralkodónak tartották, aki az öt körülvevő tanácsadók szuperelit csoportjának befolyása alatt áll. Népszerű és elismert király, akit mellel a világ legszigorúbb felségvédelmi törvényei óvnak a kritikától, illetve mindennemű komolyabb felelősségre vonástól. Bűncselekményt követ el, aki megkérdőjelezi az uralkodó hatalmának legitimitását. De a jelentések szerint a királynak rossz az egészségi állapota, közelgő halála és a trónutódlás kérdése pedig csak fokozta a thaiföldi hatalmi harc tétjét.

Thakszin Sinavatra jelenleg Dubajban él, de így is erőteljes befolyást gyakorol a vörösingesekre és veszélyt jelent a thai elitre nézve. Nem csupán azért, mert az ő pártja nyeri meg a választásokat, hanem azért is, mert ő az egyetlen nem a királyi családhoz tartozó személyiség Thaiföldön, akinek presztízse talán még a királyéval is vetekszik (de az uralkodó fiánál, a trónörökös Maha Vadzsiralongkorné hercegénél – akivel Thakszin egyébként állítólag szoros kapcsolatokat ápol – mindenképp nagyobb). Űgy is fogalmazhatnánk, hogy Thakszin tevékenysége miatt a szuper-elit csoportok, amelyek különleges státusa a jelenlegi királyhoz való közelségükből ered, kiszorul(hat)nak a hatalomból. Ez a magyarázata annak, hogy az elmúlt nyolc év legsúlyosabb politikai válsága alatt a Thakszinnal szemben felhozott legfőbb vád – akár megállja a helyét, akár nem – végig az volt, hogy a célja ellenőrzése alá vonni a monarchiát. Ezzel szemben a sárgaingesek és az őket támogató elit tagjai azzal büszkélkednek, hogy ők a királyi család védelmezői, akik nélkül – és erről meg vannak győződve – Thaiföld zürzavarba fulladna.¹

A hatalmat 2014 tavaszán Thakszin húgától átvevő katonai junta szlogenje így hangzott: „Visszaadni a boldogságot az embereknek”. A junta szerint ezt részben azzal fogják elérni, hogy elősegítik a megbékélést a két versengő fél között. Prajuth tábornok, aki a puccs idején a Thai Királyi Hadsereg főparancsnoka volt, megpróbálhatja megbékíteni a vörösingeseket azzal, hogy folytat néhány populista vidékfejlesztő programot (amelyeket egyébként még Thakszin indított el), illetve azzal, hogy elnyomja a tiltakozás mindennemű fellángolását.

Könnyen lehet azonban, hogy a thaiföldi politikai megosztottság túlságosan mély – túl sok felhalmozódott ellenségeskedéssel és túl sok különböző, egymással összeférhetetlen érdekekkel – ahhoz, hogy csak azért megszűnjön, mert a hadsereg parancsnoka így rendelkezik. A junta mutathatja magát politikailag semlegesnek, és állíthatja, hogy a két

¹ Lásd Andrew MacGregor Marshall: *A Kingdom in Crisis: Thailand's Struggle for Democracy in the Twenty-First Century* (Zed, 2014) című könyvét, amelyben részletesen olvashatunk arról az elméletéről, miszerint a zavargások hátterében meghúzódó valódi ok a közelgő thaiföldi trónutódlással kapcsolatos válság.

egymással szemben álló tábor közötti megbékélésre törekszik, de a katonai hatalomátvételt sokan mégis – és jó okkal – a sárgaingesek győzelmeként értelmezik. Ha megpróbálja letörni a vörösingesek hatalmát, akkor nagyon valószínű, hogy a thaiföldi puccs óta tapasztalható nyugalom átadja helyét egy újabb heves konfrontációnak. „A puccs rövid távon mérsékelhette a káoszt és erőszakot [...] – olvashatuk egy vezető washingtoni agytröszt tanulmányában néhány héttel a katonai hatalomátvételt követően –, de nem fogja megoldani sem ezt a válságot, sem Thaiföld alapvető problémáit.”²

Thakszin Sinavatra egy gazdag kínai-thai család sarja, amely az ország északi részén található ősi főváros, Csiangmaj közeléből származik. Vagyonát az 1990-es években szerezte egy kormány által biztosított távközlési monopóliumnak köszönhetően. 1998-ban megalapította a Thai Rak Thai Pártot, amely végérvényesen átalakította a thai politikát.

Thakszin új ötletekkel rendelkező, leleményes és népszerű politikai harcosnak bizonyult. A 2001-es választásokon pártja több parlamenti helyet szerzett, mint addig bármely másik párt a thaiföldi választások történetében. Ő lett a miniszterelnök, és azonnal hozzálátott, hogy teljesítse a választási kampány közben tett ígéreteit. Alap gondolata, amit Hernando de Soto perui közgazdász ihletett, az volt, hogy bővítsé azoknak az eszközöknek a körét, amelyeket a vidéki emberek fedezetként használhatnak az alacsony kamatozású hitelek felvételénél. „A kapitalizmushoz tőke kell, tőke nélkül pedig nincs kapitalizmus – mondta Thakszin egyik 2003-ban tartott beszédében. – Tehát tőkét kell áramoltatnunk a vidéki területekre.” Létrehozott egy gazdaságösztönző programot, amelynek elemei között voltak mikrohitel a gazdáknak, készpénzfúziók a thai falvaknak, alacsony kamatozású diákhitel, illetve egy új nemzeti egészségügyi terv, amelynek köszönhető-

en bárki ingyenes orvosi ellátásban részesülhetett egy 30 thaiföldi baht (körülbelül egy amerikai dollár) összegű havi átalánydíj ellenében.

Ellenfelei túlköltekezéssel vádolták, de a thaiföldi gazdaság növekedési üteme – ami az 1997-es ázsiai pénzügyi válságot követően alacsony volt – gyorsan 7% körülire emelkedett. Thakszin programja változtatott az állami költségvetés elosztásán is, amelynek túlnyomó részét addig Bangkokra fordították, és amiből attól kezdve több jutott a tartományoknak. Az államadósság-GDP arány Thakszin hivatali ideje alatt 40-50% között változott, ami egy fejlődő gazdaságban mérsékeltnek mondható.

A földművesek az egész országban úgy érezték, hogy most először olyan vezetőjük van, aki nemcsak dinamikus és erőteljes, hanem fő céljának tekintti a vidéki területek jólétének megteremtését is. Thakszin egy kissé heterodox buddhista koncepcióval erősítette meg a helyzetét egy olyan országban, ahol a buddhista koncepciók részei a politikai diskurzusnak. A buddhizmus domináns filozófiai ága az úgynevezett elégséges vagy fenntartható gazdaságot hangsúlyozza; azt az elképzelést, miszerint egy bizonyos fajta gazdasági egyszerűség, a kapzsiság hiánya, a szerény körülmények elfogadása erényes dolog. Thakszin viszont egy másik, Buddhadasza Bhikkhu (1906–1993) nevével fémjelzett elképzelést támogatott. A 2006-os Thakszin-ellenes puccs után új alkotmányt fogadtak el népszavazással, ami az elégséges gazdaságot rögzítette vezérelvként. A közvélemény-kutatások azonban azt mutatják, hogy a mellette folytatott propagandakampány ellenére az északkeleti tartományokban élő szavazók 62,8%-a nemmel szavazott az alkotmánytervezetre.³

A vörösinges aktivizmusban kifejeződésre jutó vidéki ébredés nem kizárólagosan Thakszin tevékenységének volt köszönhető. Thakszin egy olyan pillanatban lépett színre, amikor a thai vidék egyre inkább tudatába került a külvilágnak, egyre kifinomultabbá és egyre igényesebbé vált. Az évek során több tízezer gazda vagy egykori gazda vállalt

2 Lásd Phuong Nguyen – Gregory B. Poling – Kathleen B. Rustici: Thailand in Crisis: Scenarios and Policy Responses. Center for Strategic and International Studies, 2010. július. A tanulmány három lehetséges politikai forgatókönyvet (a mérsékelt polgárság felemelkedése, folytatódó katonai uralom, illetve polgárháború) vázolt fel Thaiföld jövőjére vonatkozóan.

3 Lásd Claudio Spranzetti: Burning Red Desires: Isan Migrants and the Politics of Red Desire in Contemporary Thailand. *South East Asia Research*, Vol. 20, No. 3, 2012.

munkát az ország harminc nagy ipari központjának valamelyikében, ahol számítógépes merevlemezeket és más speciális termékeket gyártanak. Sok ezer falusi költözött a városokba (különösen Bangkokba), ahol motorkerékpár-taxisként, háztartási alkalmazottként, a turizmusban vagy épp a szexiparban találtak maguknak munkahelyet. Ezek a vidéki bevándorlók minden nap szembe-sülnek azzal a ténnyel, hogy a csillogó-villogó bevásárlóközpontokban árult termékek meghaladják az ő gazdasági lehetőségeiket. Változatlanul szoros kapcsolatot tartanak fenn a szülőfalujukkal, ahová visszaküldik a keresetük egy részét hátrahagyott szüleiknek és gyermekeiknek, illetve visszamennek szavazni.

William Klausner antropológus hatvan éven át tanulmányozta a vidéki Thaiföldet. Egyik tanulmányában – amely egy faluba tett látogatásról szól a Thakszin-korszak idején – megemlíti, hogy sok faluban a helyi buddhista szerzetes háttérbe szorult a vörösinges politikai aktivistával szemben. „A politikai nézeteket hajthatatlanul és agresszíven képviselik, legalábbis Thakszin támogatói”, írta Klausner, aki úgy becsülte, hogy ezek a Thakszintámogatók alkotják egyes falvak lakosságának 95%-át.⁴ Az ország északi és északkeleti részén a legtöbb falu vörösinges falunak vallja magát. A vörösingesek zászlaja sok ház bejárata előtt ott leng, gyakran egy Thakszint ábrázoló poszter mellett. A helyi vörösinges rádió híreket és Thakszinnal készített interjúkat sugároz. Ezt a vörösinges tevékenységet a junta betiltotta.

A 2005-ös választásokon Thakszin pártja, a Thai Rak Thai Párt 375-öt szerzett meg az 500 parlamenti helyből, megsemmisítő vereséget mérve fő riválisukra, a Demokrata Pártra. Thakszin úgy kezdte a második ciklusát, mint a legnagyobb hatalmú választott tisztviselő a thai történelemben. Thakszin „azt az üzenetet küldte a vidéki szavazóknak, amit kellett – mondta P. Csuenszukukszavadi, a *Bangkok Post* című angol nyelvű lap főszerkesztője, amikor néhány évvel ezelőtt Thaiföldre látogattam. – A legfontosabb az volt, hogy már rögtön a 2001-es

választások után sikerült némi javulást elérnie. Attól kezdve egyre nőtt a népszerűsége, és még a thai elit is támogatta. Másrészt viszont kiüresítette a demokratikus folyamatokat.”

Ez a „másrészt” volt az, ami Thakszin végzetes hibájának bizonyult. Ellenzéke kezdetben gazdag bangkoki üzletemberekből állt, akik egyre nagyobb fenyegetésnek tekintették őt az érdekeikre nézve. De a Thakszin-ellenes érzések gyorsan igazi tömegmozgalommá nőttek ki magukat, amelyben újságírók, köztisztviselők, szakmunkások, szakszervezeti aktivisták, katonák és rendőrök mellett még a királyi család egyes tagjai is részt vettek (bár utóbbiak ezt nem vállalták nyíltan). Az új ellenzék tagjai közül sokaknak nem fűződött nyilvánvaló gazdasági érdeke ahhoz, hogy elmozdítsák Thakszint a hatalomból, de idővel kezdtek úgy tekinteni a miniszterelnökre, mint potenciális választott diktátorra, egy Vlagyimir Putyinhoz vagy inkább a kambodzsai Hun Szenhez hasonló erőseberre.

Thakszin életrajzírói, Paszuk Phongpajcsit és Chris Baker beszámolnak az ex-miniszterelnök kétes üzeméről is.⁵ Az egykori kormányfőt azzal vádolták, hogy visszatartotta az állami hirdetések az őt bíráló lapoktól, és nyomást gyakorolt a hírügynökségekre, hogy megbüntesse azokat az újságírókat, akik kritikus hangvételű cikkeket írtak róla. Egy kábítószer-kereskedők elleni kampány során – a jogállamiság elvét és gyakorlatát súlyosan megsérve – a kormányerők több ezer embert végeztek ki bírósági eljárás nélkül. Thakszin ráadásul arra is felhasználta a politikai pozícióját, hogy még tovább gazdagítsa saját magát és családját. 2006-os elsőprő választási győzelme után családja közel kétfélmilliárd dolláros nyereséget elérve eladta a holdingtársaságukat, a Shin (Shinavatra) Corporationot egy szingapúri befektetési alapnak, Thakszin pedig elintézte, hogy ne kelljen tőkenyereség-adót fizetniük. A bíróságok nem találtak kivételalót a dologban, de az ügy megmutatta, hogy Thakszin manipulálni tudta a törvényt a maga javára, és ez szolgáltatta a municiót egykori támogatójának, Szondhi Limthongkul médiamágnásnak ahhoz, hogy megnyerje a tömegek támogatását egy Thakszin-ellenes kampányhoz.

4 Lásd William J. Klausner: *Essays on Thai Culture in Transition: Social and Political Implications*. Institute of Security and International Studies. Bangkok, 2010, 64–67. o.

5 Pasuk Phongpaichit – Chris Baker: *Thaksin*. University of Washington Press. Washington, 2010. 2. kiadás.

Szondhi 2006-ban megalapította a Népi Szövetség a Demokráciáért nevű szervezetet, amely a sárgát, a monarchia színét választotta jelképként. A sárgaingesek hamarosan heves tüntetéseken követelték Thakszin lemondását. Ez a tüntetéssorozat volt az, ami végül néhány hónapos zűrzavar után a 2006-os puccshoz vezetett.⁶ Két évvel később vádat emeltek Thakszin ellen hatalommal való visszaélés miatt (a vád alapjául egy bangkoki telekügylet szolgált). Két év börtönre ítélték, ami miatt 2008-ban elhagyta Thaiföldet.

Mindenek ellenére Thakszin ma is meghatározó személyiségnek számít Thaiföldön, aki döntéseket hoz pártja, a Thai Rak Thai Párt (illetve – mivel ezt a pártot a 2006-os puccs után betiltották – annak más nevek alatt létező utód szervezetei) működésére vonatkozóan. 2010-ben, miután a hadsereg felügyelte mellett hivatalba lépett egy demokrata párti, nem választott tisztségviselőkből álló kormány, egy hivatalosan Egyesült Front a Demokráciáért a Diktatúra Ellen néven ismert csoport (azaz a vörösingesek) 300 000 tagja szállta meg Bangkok kereskedelmi központját. Három hónap múlva a hadsereg löfөгyverek és éles löszér alkalmazásával lecsapott a vörösinges megszállókra és megtisztították a városközpontot, közben pedig megöltek mintegy nyolcvan tüntetőt. A jelentések szerint a művelet közben tizenkét katonát is életét vesztette.

A 2010-es katonai akció mindmáig eleven emlékként él a vörösingesek emlékeztében. Sem a hadsereg, sem a rendőrség nem tett érdemleges erőfeszítést annak érdekében, hogy ellenőrzés alatt tartsák a sárgaingeseket, még akkor sem, amikor a tevékenységük már nem csupán zavaró, hanem egyértelműen illegális volt. 2008-ban a sárgaingesek lefoglaltak száz autóbust és több mint egy héten át blokád alatt tartották Bangkok repülőterét, ezzel gyakorlatilag elzárva Thaiföldet a külvilág legnagyobb részétől. A tüntetők szögesdróttal vették körül a Parlament épületét, hogy megakadályozzák az újonnan kinevezett miniszterelnököt a kormány irányításában. Az ilyen incidensekre hivatkozva a hadsereg 2008-ban egy új, Thakszin-ellenes polgári kormányt segített hatalomra. De 2011-ben választásokat tartottak, amelyeken – mint mindig – a Thakszin-párt nyert, a szavazatok

egyértelmű többségét megszerezve. Az új miniszterelnök Thakszin húga, Jingluk Sinavatra lett, akit maga Thakszin nevezett meg pártja, az ekkor már Pheu Thai néven ismert párt vezetőjeként.

2013 novemberében a parlament alsóháza, amelyben a vörösingesek voltak többségben, általános amnesztiát hirdetett. A rendelet megbocsátott volna a sárgainges vezetőknél, akik részt vettek a 2010-es vörösingesek elleni katonai akcióban, de azt is lehetővé tette volna, hogy Thakszin visszatérjen Thaiföldre. A döntés heves tiltakozások újabb hullámát váltotta ki. Sárgainges fegyveresek hatoltak be több minisztériumba, és hónapokig megszállva tartották az épületeket. A rendőrség ugyan megpróbálta megakadályozni a sárgaingeseket abban, hogy elfoglalják a miniszterelnök hivatalát, de a tüntetők így is körülvették az épületet, Jinglukot pedig – biztonsága érdekében – egy közelebről meg nem nevezett helyre kellett menekíteni.

Jingluk kérte a választások megismétlését, de a demokraták nem voltak hajlandók részt venni az újabb szavazáson, inkább kiküldték a párt aktivistáit, hogy blokkolják a szavazóhelyiségeket. A Választási Bizottság végül – arra hivatkozva, hogy nem adtak le elegendő szavazatot – érvénytelenítette a választási eredményeket. A tiltakozások során a sárgaingesek elfoglalták több bangkoki televíziós csatorna központját, és arra kényszerítették a szerkesztőket, hogy sugározzák a sárgaingesek vezetőjeként fellépő Szuthep Thaugszuban egykori miniszterelnök-helyettes egyik beszédét. Szuthep felszólította Jinglukot, hogy két napon belül mondjon le, és „adja vissza a hatalmat a népnek”. Továbbá követelte a thaiföldi demokratikus választási rendszer eltörlését, valamint azt, hogy egy olyan kormány kerüljön hatalomra, amely egy, a király által kinevezett tanácsból áll. Az utóbbi követelés lényegében teljesült is, hisz miután a hadsereg átvette a hatalmat, Prajuth tábornok összeállított egy Miniszterek Tanácsa nevű testületet. A Tanács fehér, aranyzsinórral díszített egyenruhát viselő tagjait bemutatták a királynak, aki 2014. szeptember elején jóváhagyta a kinevezésüket.

A találgatások Thaiföldön manapság többnyire Prajuth tábornok személye körül forognak, illetve azzal kapcsolatosak, hogy hogyan fogja kezelni a thai válságot az elkövetkező hónapokban. Eddig sikerült megőriznie a nyugalmat; számos új in-

⁶ A puccs időpontjában Thakszin épp az ENSZ Közgyűlésének New York-i ülésén tartózkodott.

tézkedést jelentett be és ígéretet tett arra is, hogy végül visszatérnek a polgári kormányzáshoz. A legfontosabb kérdés azonban talán az, hogy mit fognak tenni a vörösingések, illetve újrakezdek-e a tömeges tiltakozásokat? A vörösingések nem éppen az erőszakmentesség elkötelezett hívei (amikor 2010-ben Bangkok utcáira vonultak, sokan érezheték fenyegetve magukat), ennek ellenére nehéz nem szimpatizálni velük, hisz vezetőiket, akikre szabad és tisztességes választásokon szavaztak, a csőcselék segítségével távolították el a hatalomból.

Ami Thakszin illeti, ő olyan politikus, aki hatalmas magánvagyonát is kész latba vetni annak érdekében, hogy hatalomra jusson. De vajon valóban indokolt volt-e, hogy a hadsereg beavatkozásával távolítsák el a hatalomból? Annyi bizonyos, hogy az ellenzéki párt nem volt hajlandó részt venni a választásokon, mert tudták, hogy veszítenének Thakszin pártjával szemben. „Az lehetett volna a jó megoldás, ha érvényt szereznek a törvényeknek”, mondta 2014 júliusában Apirux Vanaszathop, a neves üzleti tanácsadó arra utalva, hogy a thaiföldi rendőrség és a hadsereg gyakorlatilag megtagadta, hogy a rend helyreállítása érdekében véget vessenek a sárgaingesek ámokfutásának.

A junta arra törekedett, hogy semlegesítse Thakszin távolról is érvényesülő befolyását, mégpedig azzal, hogy betöltötték a vörösingés aktivizmust, bezárták a rádióállomásait és folyamatos megfigyelés alatt tartják az egykori vörösingés vezetőket, akiket a bebörtönzés veszélye fenyeget abban az esetben, ha agitálni próbálnak. A rezsim – egy meglehetősen orwelli jellegű döntéssel – még az iskolai történelemtankönyvekből is törölte Thakszin nevét.⁷ Eközben a thai gazdaság fejlődése lelassult, a becslések szerint a növekedés jelenleg évi 1,5%-os. A vidék eladósodottsága növekszik, amit csak súlyosbít, hogy a már így is adósságterhek alatt nyögő rizstermelő gazdák az aszály miatt sok helyen nem tudtak vetni.⁸ Egy washingtoni agytröszt szavait idézve: a junta továbbra is nyiregben marad, mint ahogy

megmaradnak Thaiföld alapproblémái is, melyek közül a legfontosabb a vidéki többség elidegenedése, amelynek öntudatának elbredése a thaiföldi politikai válság kialakulásának elsődleges oka volt. Ne lepődjünk hát meg, ha a vörösingések ismét megkísérlik magukhoz ragadni a hatalmat...

(The New York Review of Books)

Juan José Morales

Kínai vendégmunkások a cári Oroszországban

Mark O'Neill: From the Tsar's Railway to the Red Army: The Experience of Chinese Labourers in Russia during the First World War and Bolshevik Revolution (Penguin China, 2014, 80 oldal) című könyvének bemutatása

A Penguin China kiadó szakkönyvei között már eddig is akadtak olyan munkák, amelyek összekapcsolták az I. világháborút és az 1917-es oroszországi forradalmat. A két eseményt összekötő vonalak ezekben a könyvekben Európán, azon belül is leginkább Franciaországon keresztül húzódtak. Ugyanakkor van egy másik, Oroszországon áthaladó szál is. A *From the Tsar's Railway to the Red Army: The Experience of Chinese Labourers in Russia during the First World War and Bolshevik Revolution (A cár vasútjától a Vörös Hadseregig: Az Oroszországban dolgozó kínai vendégmunkások tapasztalatai az I. világháború és a bolsevik forradalom idején)* című könyv azoknak a kínaiaknak a szinte ismeretlen történetét mondja el, akik hazájukból a cári Oroszországba mentek, hogy vendégmunkásként járuljanak hozzá az orosz háborús erőfeszítésekhez, és akiket végül utolért a bolsevik forradalom zűrzavara.

Mark O'Neill egyik korábbi művében (*The Chinese Labour Corps: The Forgotten Chinese Labourers of the First World War* [Penguin Specials, 2014]) már feldolgozta a nyugati fronton, az antanthatalmak szolgálatában dolgozó kínai munkások történetét, így új könyvét akár az említett munka testvérkötetének is tekinthetjük. Az Oroszországba került kínai munká-

7 Thomas Fuller: Loved and Hated, Former Premier of Thailand Is Erased from Textbook. *The New York Times*, 2014. szeptember 16.

8 Thomas Fuller: Household Debt and Signs of Drought Squeeze Economy in Thailand. *The New York Times*, 2014. október 6.